

Echtscheiding of scheiding

**Een overzicht van het verloop,
met aandacht voor de vier trajecten om
familiezaken te regelen**

Inhoudstafel

Inleiding

Vier trajecten om familiezaken te regelen

1. Tijdelijk apart wonen

- 1.1. Partners beslissen zelf : trajecten 1 en 2
- 1.2. De rechter beslist : trajecten 3 en 4
  1. Minnelijke schikking
  2. Dringende voorlopige maatregelen

2. Echtscheiding

2. 1. De echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk
  - 2.1.1. De echtscheiding op zich
  - 2.1.2. Het regelen van familiezaken
2. 2. De echtscheiding door onderlinge toestemming

3. Scheiding van samenwonenden

1. Wettelijk of feitelijk samenwonend
2. Keuze tussen de vier trajecten

4. Reorganisatie van de familiezaken na (echt)scheiding

- 4.1. Vereffening – verdeling
- 4.2. Persoonlijk onderhoudsgeld
- 4.3. Ouderschap

Partners beslissen zelf, met de hulp van een bemiddelaar: traject 1

Inleiding

Sinds 1 september 2007 is de nieuwe echtscheidingswet van kracht.

Deze brochure biedt basisinformatie over de nieuwe wet en geeft tegelijk een overzicht van trajecten die mensen kunnen volgen om hun familiezaken te regelen.

De brochure is gericht naar alle hulpverleners van het algemeen welzijnswerk die te maken hebben met scheidingsituaties.

Wanneer een cliënt specifieke juridische informatie vraagt of hulp wil bij het kiezen van een traject, kan je hem best doorverwijzen naar een jurist of bemiddelaar in familiezaken, al dan niet werkzaam binnen jouw CAW.

Vier trajecten om familiezaken te regelen

Scheidende partners overwegen best op voorhand via welk traject ze uit elkaar gaan. Een bemiddelaar in familiezaken kan hen daarbij helpen.

Er zijn vier trajecten om familiezaken te regelen:

1. Partners beslissen zelf - partners onderhandelen zelf, al dan niet met hulp van een bemiddelaar
2. Partners beslissen zelf - twee advocaten onderhandelen
3. Een rechter beslist - partners pleiten zelf
4. Een rechter beslist - twee advocaten pleiten

De vier trajecten kunnen worden gevolgd bij tijdelijk apart wonen (hoofdstuk 1), echtscheiding (hoofdstuk 2), scheiding na samenwonenden (hoofdstuk 3), reorganisatie van de familiezaken na de echtscheiding (hoofdstuk 4).

Voor het **eerste traject** neemt niemand een advocaat. De partners onderhandelen rechtstreeks met elkaar en beslissen zelf. Ze kunnen een bemiddelaar in dienst nemen om hen te helpen efficiënt en gelijkwaardig te onderhandelen.

Voor het **tweede traject** neemt elk een advocaat. Een van de advocaten zal de andere voorstellen te onderhandelen. Elke advocaat moet partij kiezen voor zijn cliënt. Elke advocaat wil dat zijn cliënt zoveel mogelijk uit de onderhandelingen haalt. Wanneer de twee advocaten een voorstel tot overeenkomst bereiken, vraagt elke advocaat aan zijn cliënt of hij met het voorstel akkoord gaat. De partners nemen zelf een beslissing.

In het **derde traject** wordt er geen advocaat genomen. Een van de partners opent een gerechtelijke procedure. Ieder pleit beiden zelf mondeling. De rechter luistert naar de pleidooien en neemt een beslissing.

Voor het **vierde traject** neemt elk van de partners een advocaat. Een van de advocaten zal als eerste een gerechtelijke procedure openen waarin hij de tegenpartij aanvalt. De andere advocaat zal zijn cliënt verdedigen en ook de tegenpartij aanvallen. De advocaten maken een schriftelijk pleidooi (dat zij soms mondeling uitleggen). De rechter leest de pleidooien van de twee advocaten. De rechter neemt een beslissing.

De volgende vier hoofdstukken zijn een nadere toelichting van traject 4.

Het laatste deel van de brochure gaat dieper in op traject 1, waarin men een beroep kan doen op een bemiddelaar in familiezaken.

Gehuwd of samenwonend?

Om cliënten gepaste informatie te kunnen geven, is het belangrijk om te weten of ze al dan niet gehuwd zijn.

Het uiteengaan van partners die gehuwd zijn, kent namelijk een uitgebreide en gedetailleerde wettelijke regeling.

Het uiteengaan van wettelijk samenwonenden kent eerder een minimale wettelijke regeling.

Voor feitelijk samenwonende partners die hun relatie beëindigen, bestaan er geen bijzondere wettelijke regels.

Voor alle ouders, ook de (feitelijk of wettelijk) samenwonenden, die uit elkaar gaan, zijn er regels aangaande de kinderen.

Met echtscheiding wordt verwezen naar die partners die wettelijk gehuwd zijn voor de ambtenaar van de burgerlijke stand. Scheiding verwijst naar de situatie van wettelijke of feitelijke samenwonenden.

1. Tijdelijk apart wonen

Wanneer partners relatiemoeilijkheden hebben, hoeft er niet steeds onmiddellijk aan (echt)scheiding te worden gedacht.

Er bestaan juridische mogelijkheden om, al dan niet tijdelijk, wat stoom van de ketel te laten.

1. Partners beslissen zelf : trajecten 1 en 2

Partners met relatiemoeilijkheden kunnen samen, eventueel schriftelijk, afspraken maken om de crisis leefbaar te houden. Zo kan men regelingen treffen om een tijd uit elkaar te gaan. Het kunnen regelingen zijn over de bewoning van de gezinswoning, over de kinderen, over het onderhoudsgeld, over betalingen van rekeningen, enz.

Partners kunnen deze afspraken zelf maken, eventueel met de hulp van een bemiddelaar in familiezaken, of hierover beslissen nadat hun advocaten hierover onderhandeld hebben.

2. De rechter beslist : trajecten 3 en 4

Partners met relatiemoeilijkheden kunnen ook gerechtelijke stappen ondernemen en de vrederechter vragen te helpen om een beslissing te nemen. Er zijn twee procedures mogelijk voor de rechtbank:

2.1. Minnelijke schikking

Eén van de partners kan de griffier van het vredegerecht vragen om uitgenodigd te worden bij de vrederechter om te verzoenen. De vrederechter treedt dan op als verzoener. Als de partners een akkoord bereiken, schrijft de vrederechter dit in een proces-verbaal.

2.2. Dringende voorlopige maatregelen

Partners in moeilijkheden kunnen de vrederechter vragen beslissingen te nemen.

Wanneer ?

- als een echtgenoot één of meerdere huwelijksplichten (samenwonings-, getrouwheids, hulp- en bijdrage-, en morele bijstandplicht) niet nakomt,
- als de verstandhouding tussen de echtgenoten ernstig verstoord is.

Maatregelen

De vrederechter kan o.a. de volgende beslissingen nemen:

- de toestemming geven om tijdelijk apart te wonen.
- beslissen wie in de gezinswoning mag blijven wonen.
- verbieden van de partner om de woonplaats van de andere te betreden.
- opleggen van een straatverbod.
- bepalen wie er verder de afbetalingen zal doen van huis, auto, (...).
- bepalen wie gebruik kan maken van bepaalde gemeenschappelijke goederen (auto, TV, PC, ...).
- laten inventariseren van de goederen.
- verbieden dat goederen verkocht of weggeschonken worden.
- bepalen van het persoonlijk onderhoudsgeld voor de partner.
- bepalen van de verblijfsregeling van de kinderen.
- bepalen van de kostenregeling m.b.t. de kinderen (kok bijvoorbeeld wie de kinderen fiscaal ten laste mag nemen).
- bepalen op wiens rekening moet worden gestort.

De vrederechter neemt enkel die beslissingen die de echtgenoot in zijn of haar verzoekschrift vraagt. Hij regelt niet vanzelf het totaalpakket.

Tijdelijk karakter

De beslissingen die de vrederechter neemt, zijn tijdelijk. Zij hebben immers de bedoeling om een tijdelijke huwelijkscrisis op te lossen.

Ofwel bepaalt de rechter zelf een termijn (gemiddeld is dit een jaar) in zijn vonnis. Ofwel blijven de maatregelen lopen totdat het koppel zich verzoent, totdat de kortgedingrechter voorlopige maatregelen uitspreekt in het kader van een echtscheidingsprocedure, of tot de datum van de ontbinding van het huwelijk na een procedure van echtscheiding via onderlinge toestemming.

Voor wie?

Partners die gehuwd zijn of wettelijk samenwonen kunnen de vrederechter om dringende voorlopige maatregelen verzoeken.

Hoe naar de vrederechter stappen?

De procedure wordt opgestart door het indienen van een verzoekschrift op basis van een formeel model dat men kan krijgen bij de griffier van het vredegerrecht. Het verzoekschrift wordt ingediend op de griffie van het vredegerrecht waar het koppel woont. Er moet € 37 aan rolrechten betaald worden. Beide partners ontvangen apart een oproepingsbrief met daarin datum, uur en plaats vermeld. De procedure duurt hoogstens enkele weken. Bijstand van een advocaat inroepen, is niet verplicht.

2. Echtscheiding

Enkel gehuwden kunnen een echtscheidingsprocedure volgen.

In het oude echtscheidingsrecht (voor 1 september 2007) koos in Vlaanderen 80% voor een echtscheiding door onderlinge toestemming. 20% van de echtscheidingen verliepen op basis van een beschuldigend feit, een fout (overspel, geweldsdaeden, grove mishandelingen en beledigingen) ofwel op basis van 2 jaar apart wonen (fout speelde dan enkel in het al of niet toekennen van persoonlijk onderhoudsgeld).

Sinds 1 september 2007 bestaan er slechts twee echtscheidingsprocedures.

De echtscheiding door onderlinge toestemming (EOT) blijft bestaan.

De echtscheiding op grond van feiten is vervangen door de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk (EOO).

2.1. De echtscheiding op grond van de onherstelbare ontwrichting van het huwelijk (EOO)

2.1.1. De echtscheiding op zich

Wanneer ?

Onherstelbare ontwrichting als grond tot echtscheiding is onderverdeeld in drie afzonderlijke subgronden waarop de echtgenoot (echtgenoten) kan (kunnen) aantonen dat het huwelijk onherstelbaar ontwricht is, m.n.

- de feitelijke scheiding,
- het herhaald verzoek,
- de onherstelbare ontwrichting.

Schuldloos

Het gaat hier om een schuldloze echtscheidingsgrond, ook al kan het bewijs van de onherstelbare ontwrichting (onrechtstreeks) voortvloeien uit een schuldige gedrag. De rechter stelt de onherstelbare ontwrichting vast en spreekt de echtscheiding uit.

Samen of alleen naar de echtscheidingsrechter stappen?

De echtscheiding kan op drie verschillende manieren gevraagd (gevorderd) worden bij de rechter van de rechtbank van eerste aanleg:

- de éénzijdige vordering :
elk van de drie subgronden kan door één van de echtgenoten gevraagd worden,
- de gezamenlijke vordering :
de echtscheiding op grond van feitelijke scheiding of op herhaald verzoek kan door de beide echtgenoten samen worden gevraagd. In dit geval wordt er een kortere periode voor de feitelijke scheiding en een kortere reflectieperiode vereist dan bij een éénzijdige vordering,
- de aanvaarde vordering :
de verwerende echtgenoot verklaart zich akkoord met de vraag op grond van feitelijke scheiding of op herhaald verzoek die de eisende echtgenoot instelt. De verkorte periodes van het gezamenlijk verzoek worden door dit akkoord van toepassing.

Persoonlijke verschijning

Bij een gezamenlijke vordering tot echtscheiding zijn beide echtgenoten verplicht om persoonlijk op de zitting te verschijnen.

Bij een éénzijdige vordering is de partij die de echtscheiding vraagt, verplicht persoonlijk te verschijnen.

Bevoorrechtiging van bemiddeling

Als de rechter meent dat een 'toenadering' tussen de echtgenoten mogelijk is, kan hij, zelfs tegen de wil in van de partijen, de procedure schorsen en hen doorverwijzen naar bemiddeling (zie verder bij Partners beslissen zelf, met de hulp van een bemiddelaar: traject 1). Indien er effectief

een bemiddeling wordt opgestart, kan de rechter de zaak uitstellen om de bemiddeling een kans te geven.

De drie subgronden :

a. Het herhaald verzoek

Wat ?

Het verzoek tot EOO wordt tweemaal uitgesproken, met een reflectieperiode tussen de twee verzoeken in.

Wanneer ?

Deze subgrond heeft voornamelijk zin indien de echtgenoten bij de start of gedurende de procedure niet gescheiden leven, of wanneer de feitelijke scheiding moeilijk of niet kan worden bewezen.

Duur reflectieperiode

De duur van de vereiste reflectieperiode tussen de twee verzoeken in, hangt af van de aard van de vordering :

Bij gezamenlijk verzoek tot echtscheiding:

Een reflectieperiode van drie maanden is vereist vooraleer de echtscheiding kan worden uitgesproken.

Let op ! De onderlinge inwisselbaarheid van de twee subgronden 'feitelijke scheiding' en 'herhaald verzoek' komt hier duidelijk tot uiting.

Op de eerste zitting moet de rechter namelijk vaststellen dat de echtgenoten nog geen zes maanden feitelijk gescheiden leven en stelt hij een nieuwe datum vast. Deze tweede zitting vindt plaats drie maanden na de eerste verschijning, en hierop spreekt de rechter de echtscheiding uit.

Indien de echtgenoten op de eerste zitting reeds meer dan drie maanden feitelijk gescheiden leven, kunnen zij met toepassing van de subgrond 'feitelijke scheiding' een zitting vastleggen onmiddellijk na het verstrijken van de vereiste termijn van zes maanden. Leven zij op het ogenblik van de eerste verschijning nog geen drie maanden feitelijk gescheiden, dan volgen ze verder de procedure via de subgrond 'herhaald verzoek' en wordt de tweede zitting vastgelegd na het verstrijken van de vereiste reflectieperiode van drie maanden.

Met enig rekenwerk kunnen de echtgenoten dus de snelste weg naar de echtscheiding volgen! De rechter is bovendien 'verplicht' de kortste weg te volgen.

Bij aanvaard verzoek tot echtscheiding:

De termijn van drie maanden reflectie is ook van toepassing als de vordering tot EOO door één van de echtgenoten wordt ingeleid, en de andere echtgenoot verklaart zich in de loop van de procedure hiermee akkoord.

Bij eenzijdig verzoek tot echtscheiding:

Gaat de vordering tot EOO uit van één van de echtgenoten en verklaart de andere echtgenoot zich hiermee niet akkoord, dan moet een reflectieperiode van één jaar worden nageleefd.

Let op ! Ook hier komt de onderlinge inwisselbaarheid van de subgronden 'feitelijke scheiding' en 'herhaald verzoek' tot uiting.

Op de eerste zitting moet de rechter namelijk vaststellen dat de echtgenoten nog geen jaar feitelijk gescheiden leven en stelt hij een nieuwe datum vast. Deze tweede zitting vindt plaats één jaar na de eerste verschijning, en hierop spreekt de rechter de echtscheiding uit. Leven de echtgenoten bij de eerste verschijning al een tijdje feitelijk gescheiden, dan is de verzoekende echtgenoot in elk geval er beter van af met een EOO op basis van feitelijke scheiding en kan hij met toepassing van deze grond een tweede zitting laten vastleggen onmiddellijk na het verstrijken van de vereiste termijn van één jaar feitelijk gescheiden te hebben geleefd.

b. De feitelijke scheiding

Bewijs

Het bewijs van feitelijke scheiding kan worden geleverd door een getuigschrift van woonplaats, een huurovereenkomst, enz.

Periode

De vereiste periode van feitelijke scheiding verschilt naargelang de vorderingswijze:

Bij gezamenlijk verzoek tot echtscheiding:

In deze situatie moeten de echtgenoten meer dan zes maanden feitelijk gescheiden leven. Het verstrijken van de periode wordt beoordeeld op het ogenblik van de verschijning voor de rechter.

Leven de echtgenoten meer dan zes maanden feitelijk gescheiden, dan spreekt de rechter de echtscheiding dadelijk uit.

Indien de echtgenoten op het ogenblik van de verschijning voor de rechter reeds feitelijk gescheiden leven, maar nog niet meer dan zes maanden, dan wordt een nieuwe zitting vastgesteld. Deze zitting vindt plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de vereiste termijn van zes maanden. De echtscheiding wordt op deze zitting uitgesproken.

Bij aanvaard verzoek tot echtscheiding:

De termijn van zes maanden is ook van toepassing als de vordering tot EOO door één van de echtgenoten wordt ingeleid, maar de andere echtgenoot zich er in de loop van de procedure mee akkoord verklaart.

Bij éézijdig verzoek tot echtscheiding:

Een termijn van één jaar feitelijke scheiding is vereist wanneer één van de echtgenoten een EOO vordert en de andere echtgenoot verklaart zich hiermee niet akkoord.

De rechter spreekt de echtscheiding dadelijk uit wanneer de echtgenoten op het ogenblik van hun verschijning al meer dan een jaar feitelijk gescheiden leven.

Wanneer op het ogenblik van de verschijning nog niet aan de vereiste termijn is voldaan, wordt een tweede zitting vastgesteld die onmiddellijk volgt op het verstrijken van een termijn van één jaar.

c. De onherstelbare ontwrichting

Wat ?

Het huwelijk is onherstelbaar ontwricht wanneer "de voortzetting van het samenleven tussen de echtgenoten en de hervatting ervan redelijkerwijs onmogelijk is geworden ingevolge die ontwrichting".

Bewijs

Het moet om 'ernstige' bewijzen gaan. Een loutere verklaring van (één) van de partijen of het verstrijken van een bepaalde periode volstaat niet. De rechter moet over elk aangevoerd feit oordelen of de onherstelbare ontwrichting van het huwelijk hieruit voortvloeit, en dat het naleven van de periodes, zoals vereist bij de feitelijke scheiding en het herhaald verzoek (zie boven), onredelijk of onmogelijk is.

Uitzonderlijk

De onherstelbare ontwrichting als subgrond om uit de echt te scheiden is eerder een uitzondering. Het is enkel bedoeld voor die situaties waar het onverantwoord is om aan de echtgenoten die willen scheiden, te vragen om de termijnen, zoals vereist in de andere twee subgronden, na te leven. Deze reden tot echtscheiding kan worden vergeleken met een ontslag om dringende reden.

Welke feiten komen in aanmerking ?

Een foutief gedrag van de eisende en/of de verwerende echtgenoot kan de onherstelbare ontwrichting tot gevolg hebben. Hier sluipt het begrip 'fout' terug binnen in het echtscheidingsrecht!

Bijvoorbeeld : partnergeweld, overspel, het betrappen van de bruidegom in een innige omhelzing met een ex-vriendin op zijn eigen huwelijksfeest, enz.

Let op ! De bewezen fout voldoet niet automatisch aan de vereiste bewezen zware fout in de procedure voor onderhoudsgeld na echtscheiding (zie 3.1.3. De onderhoudsuitkering na echtscheiding). Wel kan de echtgenoot reeds in dit stadium van de procedure aan de rechter uitdrukkelijk vragen om de fout eveneens als fout in het alimentatierecht te laten vaststellen.

Ook niet foutief gedrag of een objectieve toestand kan leiden tot een onherstelbare ontwrichting van het huwelijk.

Bijvoorbeeld : de situatie waarin, zonder dat noodzakelijkerwijze al een zekere periode is verstreken, beide echtgenoten een hersteld samengesteld gezin vormen en geen van hen wenst de overspelige relatie als fout aan te merken; de geestesstoornis van de verwerende echtgenoot, enz.

2.1.2. Het regelen van familiezaken

Vier trajecten mogelijk

De scheidende partners kunnen tijdens de echtscheidingsprocedure regelingen over hun familiezaken (goederen en/of ouderschap) treffen. Ze kunnen hiervoor één van de vier trajecten kiezen.

Voorafgaande (deel)akkoorden mogelijk

Echtgenoten kunnen voor of tijdens de echtscheidingsprocedure (deel)akkoorden sluiten, die over vermogens- of familierechtelijke gevolgen van de echtscheiding gaan (traject 1 en 2). Ze kunnen deze (deel)akkoorden door de rechter laten bekrachten.

Maatregelen

De Kortgedingrechter (voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg) kan beslissingen nemen over het beheer van de goederen, persoonlijk onderhoudsgeld en over kinderen. Men kan zijn tussenkomst in elke fase van de echtscheidingsprocedure vragen (traject 3 en 4).

Voorlopige maatregelen kunnen ook worden gevraagd via een gecombineerd verzoekschrift, tezamen met de echtscheidingseis, aan de echtscheidingsrechter, die op zijn beurt de vraag tot voorlopige maatregelen doorverwijst naar de Kortgedingrechter.

De maatregelen over de goederen en het persoonlijk onderhoudsgeld zijn tijdelijk van aard. Deze maatregelen gelden tot aan het einde van de echtscheidingsprocedure. De maatregelen over de kinderen zijn in principe duurzaam, maar kunnen op vraag van één van de ouders na de echtscheiding door de jeugdrechter gewijzigd worden.

*** In het bijzonder : persoonlijk onderhoudsgeld na echtscheiding**

Sinds 1 september 2007 zou, in principe, de schuldvraag niet langer een rol mogen spelen in het toekennen van onderhoudsgeld tussen ex-echtgenoten bij een EOO.

Behoeftigheid

Iedere (ex-)echtgenoot die behoeftig is, kan van de andere (ex-)echtgenoot persoonlijk onderhoudsgeld vragen.

De verhouding in de economische positie tussen de ex-echtgenoten is het criterium om de behoeftigheid te bepalen. De economische zwakste ex-echtgenoot is behoeftig.

Uitzonderingen

In drie situaties kan de aanspraak van de behoeftige ex-echtgenoot op persoonlijk onderhoudsgeld worden afgewezen:

- zware fout :
de behoeftige ex-echtgenoot heeft tijdens het samenleven een zware fout begaan die het verder samenleven onmogelijk heeft gemaakt. Als zware fout denkt men aan overspel, beledigingen, psychisch geweld, enz.

Bij bewijs van zware fout kan de rechter de aanvraag tot onderhoudsuitkering weigeren. De rechter moet echter niet weigeren.

- partnergeweld :
*de behoeftige ex-echtgenoot is strafrechtelijk veroordeeld voor fysiek geweld t.a.v. de partner, begaan tijdens het samenleven of daarna.
De rechter is verplicht de aanvraag tot onderhoudsuitkering af te wijzen.*
- staat van behoefte is het gevolg van een eenzijdige beslissing die niet was ingegeven door de noden van de familie :
*de behoeftige ex-echtgenoot heeft tijdens het samenleven vrijwillig, zonder een gerechtvaardigde reden, inkomsten ontzegd en zo zijn eigen 'berooïdheid' veroorzaakt.
De rechter kan, maar moet de aanvraag tot onderhoudsuitkering niet weigeren. Ook kan de rechter een verminderde uitkering toekennen.*

Bedrag

Het bedrag van het persoonlijk onderhoudsgeld moet minstens de staat van behoefte dekken. Het bedrag dient om te kunnen voorzien in de essentiële levensbehoeften.

Bij de begroting van het bedrag kan de rechter onder meer rekening houden met de inkomsten en mogelijkheden van de behoeftige ex-echtgenoot en de aanzienlijke terugval van de economische situatie ten gevolge van de scheiding.

Mogelijke criteria hierbij zijn : de duur van het huwelijk, de leeftijd van de partijen, het ten laste nemen van de kinderen tijdens het samenleven of daarna, het gedrag van de partijen tijdens het huwelijk inzake de organisatie van hun noden.

Het toegekende bedrag mag niet meer bedragen dan 1/3 van de netto-inkomsten van de ex-echtgenoot die het persoonlijk onderhoudsgeld moet betalen.

Duur van het persoonlijk onderhoudsgeld

De duur van de uitkering is beperkt in de tijd. Het is maximaal gelijk aan de duur van het huwelijk. De rechter kan steeds een kortere termijn opleggen.

De huwelijksduur wordt berekend vanaf de dag van de huwelijksluiting tot de dag van de inwerkingtreding van het echtscheidingsvonnis.

Verlenging

Een verlenging van de duur is in uitzonderlijke omstandigheden mogelijk. Na het verstrijken van de termijn (door de rechter bepaald ofwel de duur van het huwelijk) kan de behoeftige ex-echtgenoot zich terug wenden tot de rechter. Hij moet bewijs leveren dat hij, onafhankelijk van zijn wil, nog steeds in behoeftige omstandigheden verkeert. Het door de rechter toegekende bedrag mag echter niet meer zijn dan dat wat noodzakelijk is om de staat van behoefte te dekken.

Wijzigbaarheid

In geval van nieuwe omstandigheden, onafhankelijk van de wil van de partijen, kan één van de ex-echtgenoten aan de vrederechter een verhoging, een vermindering of zelfs een afschaffing van het persoonlijk onderhoudsgeld vragen.

Beëindiging

Wanneer de behoeftige ex-echtgenoot hertrouwt, wettelijk gaat samen of feitelijk gaat samenwonen met een andere persoon alsof ze gehuwd zijn, vervalt de uitkering automatisch en definitief.

Bevoegde rechtbank?

Wanneer de vraag tot persoonlijk onderhoudsgeld tezamen met de echtscheidingsvraag wordt behandeld, is de rechter van de rechtbank van eerste aanleg bevoegd.

Wordt de vordering voor het eerst na de echtscheiding ingeleid, of bij vordering tot wijziging van het bedrag, is de vrederechter bevoegd.

Is tussenkomt van een advocaat noodzakelijk?

Bijstand van een advocaat inroepen is niet verplicht, maar is wel aangewezen.

* * * * *

SAMENVATTING

De EQO kan worden gevraagd op grond van :

1. het bewijs van de onherstelbare ontwrichting dat met alle wettelijke middelen kan worden geleverd

- Slaagt de eiser in de bewijsvoering?
- JA : de rechter spreekt dadelijk de echtscheiding uit
- NEEN : de rechter wijst de vordering af

2. de feitelijke scheiding

- Gaat de vordering uit van de echtgenoten gezamenlijk?
- JA
  - ◇ Leven de echtgenoten al meer dan 6 maanden feitelijk gescheiden?
    - JA : de rechter spreekt de echtscheiding dadelijk uit
    - NEEN : de rechter stelt een nieuwe zitting vast op een datum onmiddellijk na het verstrijken van de 6 maanden feitelijke scheiding en spreekt dan de echtscheiding uit
- NEEN
  - ◇ Gaat de andere echtgenoot in de loop van de procedure akkoord met de vordering van de eerste?
    - JA : zie hierboven
    - NEEN :
      - Leven de echtgenoten al meer dan 1 jaar feitelijk gescheiden?
        - JA : de rechter spreekt de echtscheiding dadelijk uit
        - NEEN : de rechter stelt een nieuwe zitting vast op een datum onmiddellijk na het verstrijken van 1 jaar feitelijke scheiding en spreekt dan de echtscheiding uit.

3. herhaald verzoek

- Gaat de vordering uit van de echtgenoten gezamenlijk?
- JA : de rechter stelt bij de eerste verschijning een nieuwe zitting vast drie maanden na de eerste verschijning, tenzij de echtgenoten voor die nieuwe datum al meer dan 6 maanden feitelijk gescheiden leven (zie hierboven bij 2. feitelijke scheiding, gezamenlijke vordering). Op de nieuwe zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit.
- NEEN
  - ◇ Gaat de andere echtgenoot in de loop van de procedure akkoord met de vordering van de eerste?
    - JA : zie hierboven
    - NEEN : de rechter stelt bij de eerste verschijning een nieuwe zitting, een jaar later, vast, tenzij de echtgenoten al eerder 1 jaar feitelijk gescheiden leven (zie hierboven bij 2. feitelijke scheiding, eenzijdige vordering). op de zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit.

* * * * *

2.2. De echtscheiding door onderlinge toestemming (EOT)

Wanneer ?

Indien beide echtgenoten een volledig akkoord hebben bereikt over de goederen, het huis en de kinderen (via traject 1 of 2), kunnen ze de echtscheidingsprocedure bij de rechtbank inleiden.

Er is geen minimumleeftijd van de partners noch een minimumduur van het huwelijk vereist om een EOT te kunnen afsluiten.

Inhoud

Gewoonlijk bestaat de EOT-overeenkomst uit meerdere deelopereenkomsten :

- de goederenovereenkomst : akkoorden over goederen, financiën en personen
Bijvoorbeeld : de verdeling van de roerende goederen, de regeling van de financiën, onderhoudsgeld tussen partners, erfrechten, belastingen, enz.
- de huisovereenkomst : akkoord over de gemeenschappelijke woning
Bijvoorbeeld : de woning (verkopen, aankoop door één van de partners, schenking, of onverdeeldheid), de kosten, de opbrengsten, hypotheeklening, enz.
- de ouderschapsovereenkomst : akkoorden over de kinderen
De gezagsregeling (co-ouderschap of andere regeling), de verblijfsregeling (verblijfsco-ouderschap of andere regeling, verblijf tijdens schoolvakanties, ...), en de kostenregeling (wie doet de uitgaven, onderhoudsgeld, ...), enz.
- de overeenkomst omtrent conflictbeheersing : hoe conflicten na de scheiding voorkomen en hoe ermee omgaan?
Bijvoorbeeld : afspraken maken over het organiseren van het ouderoverleg, wat te doen bij meningsverschillen over de kinderen, enz.

Opmaak EOT-overeenkomst

Echtgenoten kunnen zelf hun EOT-overeenkomst opmaken. Ze kunnen hierover zelf onderhandelen en zelf beslissen (traject 1). Ofwel kiezen ze ervoor dat hun advocaten over de overeenkomst onderhandelen, maar dat ze zelf beslissen (traject 2). Ofwel kunnen de echtgenoten advies vragen aan en volgen van een notaris, en zelf beslissen.

Procedure

De procedure wordt opgestart bij de rechtbank van eerste aanleg die de partijen vrij kunnen kiezen.

Binnen de maand volgt de eerste verschijning.

Indien de echtgenoten aantonen dat ze op de datum waarop zij het verzoekschrift tot EOT indienden, al meer dan zes maanden apart woonden (feitelijk gescheiden leven), is één verschijning voldoende.

Leven de echtgenoten nog geen zes maanden feitelijk gescheiden, zijn twee verschijningen vereist met daar tussen in een reflectieperiode van drie maanden. Voor de tweede zitting kunnen de partijen persoonlijk verschijnen of zich laten vertegenwoordigen (mits vergoeding) door een advocaat of notaris.

Overgang van EOT naar EOO

Indien een partij niet verschijnt op de tweede zitting, dan kan één van de partijen de rechter verzoeken om de overgang te maken naar de EOO op eenzijdig verzoek op basis van een feitelijke scheiding van 1 jaar.

De datum van de eerste verschijning voor de rechter in het kader van de procedure EOT geldt in dit geval als het aanvangspunt voor de termijn van 1 jaar feitelijke scheiding.

Indien beide echtgenoten de overstap van EOT naar EOO vragen, genieten ze de kortere termijn van zes maanden (EOO o.b.v. gezamenlijke vordering).

Principiële veranderlijkheid van de onderhoudsuitkering

De rechter kan het persoonlijk onderhoudsgeld aan de ex-echtgenoot, zoals overeengekomen in de EOT-overeenkomst, veranderen indien er zich nieuwe omstandigheden voordoen.

Deze wijzigingsmogelijkheid kan worden uitgesloten indien de ex-partners dit uitdrukkelijk voorzien in hun EOT-overeenkomst.

* * * * *

SAMENVATTING

Leven de echtgenoten al meer dan 6 maanden feitelijk gescheiden op het ogenblik van het indienen van het EOT-dossier?

- JA : één, persoonlijke verschijning volstaat
- NEEN : een tweede verschijning is verplicht, na een termijn van 3 maanden. Partijen kunnen kiezen om persoonlijk te verschijnen of kunnen zich laten vertegenwoordigen door een advocaat of notaris

Eén van de partners verschijnt niet op de tweede zitting, laat zich evenmin vertegenwoordigen, of wenst EOT-procedure niet langer verder te zetten

- mogelijkheid tot omzetting van EOT naar EOO
- wensen beide echtgenoten de overstap te maken?
  - ◊ JA : de zitting wordt bepaald na 6 maanden feitelijke scheiding, termijn begint te lopen vanaf 1ste verschijning in kader van EOT
  - ◊ NEEN : de zitting wordt bepaald na 1 jaar feitelijke scheiding, termijn begint te lopen vanaf 1ste verschijning in kader van EOT

* * * * *

3. Scheiding van samenwonenden

3.1. Wettelijk of feitelijk samenwonend

Wettelijk samenwonende partners die uit elkaar gaan, moeten dit melden bij de dienst Bevolking van hun woonplaats.

Feitelijk samenwonende partners kunnen op elk ogenblik uit elkaar gaan, zonder enige formaliteit.

3.2. Keuze tussen de vier trajecten

Ook ongehuwde scheidende partners moeten regelingen over hun familiezaken (goederen en/of ouderschap) treffen. Ze kunnen hiervoor één van de vier trajecten in familiezaken kiezen.

Wanneer zij kiezen voor traject 4, dan is de vrederechter bevoegd voor de goederen en de kostenregeling (bijv. persoonlijk onderhoudsgeld, kosten kinderen).

De jeugdrechter is bevoegd voor problemen i.v.m. gezag over en verblijf van de kinderen, en eventueel ook de kosten m.b.t. de kinderen (indien deze vraag samen met de vraag over gezag en verblijf wordt ingediend).

4. Reorganisatie van de familiezaken na de (echt)scheiding

1. Vereffening – verdeling

Wanneer partners via EOO uit elkaar gaan, kunnen zij de 4 trajecten volgen.

Via traject 1 of 2 kunnen de ex-partners zelf, eventueel met de hulp van een bemiddelaar, of na onderhandeling tussen hun advocaten, een goederenovereenkomst opstellen. Om deze overeenkomst meer geldingskracht te geven, kan men deze door de rechter laten bekrachtigen.

Als zij kiezen voor traject 3 of 4, kan na de echtscheiding de vereffening en de verdeling van de goederen geregeld worden door de verdelingsnotaris.

Bij EOT is dit niet nodig omdat alles reeds in de echtscheidingsovereenkomst geregeld is.

4.2. Persoonlijk onderhoudsgeld

Indien de behoeftige ex-echtgenoot niet tijdens de echtscheidingsprocedure (bij een EOO) om onderhoudsgeld heeft gevraagd, kan dit ook na de echtscheiding.

De toekenning van een onderhoudsgeld moet worden gevraagd aan de vrederechter.

4.3. Ouderschap

Bij problemen of bij de reorganisatie van het ouderschap na (echt)scheiding kan men kiezen voor één van de vier trajecten om de familiezaken te regelen.

Wanneer voor traject 4 wordt gekozen, is de jeugdrechter bevoegd voor problemen of reorganisatie i.v.m. gezag over en verblijf van de kinderen, en eventueel ook de kosten.

Indien de problemen of de reorganisatie van het ouderschap enkel betrekking hebben op het onderhoudsgeld voor de kinderen, is de vrederechter bevoegd.

Partners beslissen zelf, met de hulp van een bemiddelaar: traject 1

In traject 1 onderhandelen partners rechtstreeks met elkaar en beslissen ze zelf. Ze kunnen daarvoor beroep doen op de hulp van een bemiddelaar in familiezaken.

Een bemiddelaar ondersteunt het vierde traject

Een bemiddelaar helpt de partners doelmatig te onderhandelen. Hij bewaakt de regels, stelt standpunten ter discussie en is zorgzaam.

Een bemiddelaar helpt de partners gelijkwaardig te onderhandelen. Hij installeert evenwicht en helpt de partners te onderhandelen over macht.

Een bemiddelaar geeft informatie. Hij geeft geen advies, vertaalt informatie naar de situatie van de partners en verwijst soms naar een specialist.

Een ouderschapsbemiddelaar helpt het kind/de kinderen van de partners. Hij helpt de partners, als ouders, zakelijk te onderhandelen. Hij helpt hen stil te staan bij de bekommernissen van hun kind(eren).

Wie kan bemiddelaar zijn?

De wet onderscheidt drie bemiddelaars: de advocaat-bemiddelaar, de notaris-bemiddelaar, de derdegroep-bemiddelaar.

Erkende bemiddelaars hebben een erkende opleiding bemiddeling gevolgd, zie www.bemiddeling-justitie.be.

Via welke weg tot bij bemiddelaar?

Partners kunnen op eigen initiatief een beroep doen op een bemiddelaar.

Ook kunnen partners na een verwijzing door de rechter bij een bemiddelaar terecht komen. Dit is een 'gerechtelijke bemiddeling', die ook vrijwillig is. Wanneer partners met hun conflict voor de rechter komen, kan de rechter een bemiddeling voorstellen. De bemiddeling gaat slechts effectief van start na toestemming van de partijen. De partijen kunnen ook zelf een gezamenlijk verzoek tot de rechter richten met de vraag om de procedure te schorsen in afwachting van de resultaten van een bemiddeling.

Wanneer

Telkens wanneer (ex-)partners of ouders meningsverschillen hebben over familiezaken, of bij herziening van de organisatie van de ouderschap, kunnen zij beroep doen op een bemiddelaar in familiezaken. Dit kan gebeuren:

- bij apart gaan wonen van gehuwden,
- bij echtscheiding van gehuwden (zowel bij EOO als bij EOT),
- bij scheiding van ongehuwden (wettelijk of feitelijk samenwonenden),
- na de (echt)scheiding.

De bemiddeling kan gaan over :

- de goederen en het ouderschap,
- de goederen alleen (goederenbemiddeling),
- het ouderschap alleen (ouderschapsbemiddeling).

4 omstandigheden				
4 trajecten	Tijdelijk apart wonen	Echtscheiding	Scheiding van samenwonenden	Na de (echt)scheiding
1. Partners beslissen zelf Partners onderhandelen zelf	Bemiddeling	Bemiddeling	Bemiddeling	Bemiddeling
2. Partners beslissen zelf Twee advocaten onderhandelen				

3. Een rechter beslist Partners pleiten zelf				
4. Een rechter beslist Twee advocaten pleiten				